

महाराष्ट्र प्रिझन्स (बॉम्बे फर्लो अँड पॅरोल)
नियम, १९५९ मधील तरतूदीनुसार बंद्यांना
अभिवचन रजा मंजूर करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग, मंत्रालय

परिपत्रक क्रमांक सीओटी ०९१२/प्र.क्र. १९८/१२/तुरुंग-३

३० वा मजला, जागतिक व्यापार केंद्र,

कफ परेड, मुंबई ४०० ००५.

दिनांक - ८ ऑक्टोबर, २०१२.

परिपत्रक

शासन परिपत्रक समक्रमांक दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०१२ अनुसार प्रसृत करण्यात आलेल्या सूचना अधिक्रमित करुन पुढीलप्रमाणे सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

२. महाराष्ट्र प्रिझन्स (बॉम्बे फर्लो अँड पॅरोल) नियम, १९५९ मधील तरतूदीनुसार विभागीय आयुक्त अभिवचन रजेबाबत निर्णय घेत असतात. हा निर्णय घेतांना बंद्याच्या वर्तनाबाबत पोलीस अहवाल मागविण्यात येतो. पोलीसांकडून त्यांचा अहवाल वस्तुस्थितीवर आधारित दिला जावा व विभागीय आयुक्तांनी देखील पोलीस अहवाल, प्रकरणपरत्वे वस्तुस्थितीचा विवेकबुद्धीने विचार करुन निर्णय घ्यावा, यासाठी खालील सूचना प्रसृत करण्यात येत आहेत.

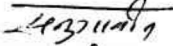
- कारागृहातील बंद्यांच्या अभिवचन रजेची प्रकरणे संवेदनशिलतेने हाताळली जावी म्हणून अपर पोलीस महासंचालक (कारागृह) यांनी रजेची प्रकरणे हाताळणा-या सर्व संबंधितांसाठी कार्यशाळेचे आयोजन करावे व ह्यापुढे नियमितरित्या अशा कार्यशाळेचे आयोजन करावे.
- पूर्वी अभिवचन रजेवर सोडल्यानंतरच्या कालावधीतील बंद्यांच्या वागणूकीबाबत प्रतिकूल अभिप्राय नोंदवितांना पोलीसांनी विशिष्ट गुन्हा किंवा कृत्य नमूद करावे व त्यासंबंधी प्रथम खबरी अहवाल (FIR), जबाब इत्यादी कागदपत्रेही अहवालासोबत सादर करावी.
- ज्यावेळी कुटुंबातील व्यक्तीच्या आजारपणाच्या कारणास्तव अभिवचन रजेची मागणी केलेली असेल, त्यावेळी पोलीसांनी प्रमाणपत्र देणा-या वैद्यक व्यवसायीची भेट घेऊन त्या प्रमाणपत्राचा खरेपणा पडताळून पहावा आणि त्या वैद्यक व्यवसायीकडून तसे प्रमाणित करुन घ्यावे.
- पोलीसांकडून अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर तो अपूर्ण, संदिग्ध, कागदोपत्री पुरावा न जोडलेला असल्याचे विभागीय आयुक्तांचे मत झाल्यास तसे त्यांनी तात्काळ पूर्तता करुन अहवाल सादर करण्याचे निर्देश पोलीसांना द्यावेत.
- परिपूर्ण पोलीस अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर, विभागीय आयुक्तांनी तेवढ्याच अहवालावर विसंबून न राहता स्वतः परिक्षण करुन अभिवचन रजेच्या अर्जासोबत अहवालाचा विचार करुन बंद्याने अर्जात नमूद केलेल्या मुद्द्यांचा संवेदनशिलतेने विचार करुन योग्य तो निर्णय घ्यावा.
- बंद्यांच्या अभिवचन रजा मंजूरीसंबंधात पोलीस विभागाकडून बंद्याच्या वर्तनाबाबतचा अहवाल मागविण्यात येतो. पोलीसांकडून प्राप्त झालेला अहवाल अपूर्ण व मोघम स्वरूपाचा असल्याचे व जेणेकरुन बंद्याची अभिवचन रजा विभागीय आयुक्तांकडून मंजूर करण्यात येऊ नये, अशा स्वरूपाचा असल्याचे विभागीय आयुक्तांचे मत झाल्यास, विभागीय आयुक्तांनी संबंधित अहवालांला पाठविणा-या पोलीस अधिका-याविरुद्ध पोलीस महासंचालकांमार्फत शासनास

अहवाल द्यावा व शासनाकडून संबंधित पोलीस अधिका-याविरुद्ध पुढील आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येईल.

- बंदीच्या नातेवाईकाच्या आजाराबाबतच्या वैद्यकीय प्रमाणपत्रातील आजाराबाबत विभागीय आयुक्तांना साशंकता असल्यास त्यांनी याबाबत, उपलब्ध असल्यास, संबंधित कारागृहाच्या वैद्यकीय अधिका-याचे अभिमत प्राप्त करून घ्यावे.
- बंद्याचा अभिवचन रजेचा अर्ज नाकारण्याबाबत विभागीय आयुक्तांचे मत झाल्यास त्यांनी त्याप्रमाणे सविस्तर कारणे नमूद करावीत. बंदीची अभिवचन रजा नाकारतांना मा. उच्च न्यायालयाने यापूर्वी दिलेल्या निकालाचा विचार करावा. तसेच, बंद्याची अभिवचन रजा नाकारल्यास, त्यासंबंधी तात्काळ आवश्यक त्या कागदपत्रांच्या प्रतीसह शासनास कळविण्यात यावे. जेणेकरून शासनाकडून त्यासंबंधी विचारविनिमय करण्यामध्ये कालापव्यय होणार नाही.
- अभिवचन रजेची प्रकरणे कोणत्याही परिस्थितीत विहित कालावधीत निकालात काढण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हे परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संगणक संकेत स्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संकेतांक क्र. २०१२१००७६०६११४७२९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(स. नु. गावीत)

सह सचिव, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
सर्व पोलीस आयुक्त,
सर्व विभागीय आयुक्त.
अपर पोलीस महासंचालक व कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
सर्व पोलीस अधिक्षक.
सर्व कारागृह उपमहानिरीक्षक,
सर्व जिल्हा आणि मध्यवर्ती कारागृह अधिक्षक,
निवडनस्ती तुरुंग-३ कार्यासन संग्रहार्थ.